ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 4ης Μαΐου 2023 *

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 – Άρθρο 82, παράγραφος 1 – Δικαίωμα αποκαταστάσεως της ζημίας η οποία προεκλήθη από τη γενόμενη κατά παράβαση του ανωτέρω κανονισμού επεξεργασία δεδομένων – Προϋποθέσεις για τη θεμελίωση δικαιώματος αποζημιώσεως – Δεν αρκεί απλώς και μόνον η παράβαση του εν λόγω κανονισμού – Απαιτείται η πρόκληση ζημίας από την εν λόγω παράβαση – Αποκατάσταση της μη υλικής ζημίας συνεπεία τέτοιας επεξεργασίας – Ασυμβατότητα εθνικού κανόνα ο οποίος εξαρτά την αποκατάσταση της μη υλικής ζημίας από την υπέρβαση ενός ελάχιστου ορίου ως προς τη βαρύτητά της – Κανόνες για τον καθορισμό αποζημιώσεως από τους εθνικούς δικαστές»

Στην υπόθεση C-300/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) με απόφαση της 15ης Απριλίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Μαΐου 2021, στο πλαίσιο της δίκης

UI

κατά

Österreichische Post AG,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Jürimäe, πρόεδρο τμήματος, M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen (εισηγητή) και M. Gavalec, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο UI, αυτοπροσώπως, υπό την ιδιότητα του Rechtsanwalt,

– η Österreichische Post AG, εκπροσωπούμενη από τον R. Marko, Rechtsanwalt,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

– η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Posch, την J. Schmoll και τον G. Kunnert,

– η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους O. Serdula, M. Smolek και J. Vláčil,

– η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από την M. Browne, τον A. Joyce, την M. Lane και τον M. Tierney, επικουρούμενους από τον D. Fennelly, BL,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον A. Μπουχάγιαρ, την M. Heller και τον H. Kranenborg,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Οκτωβρίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 82 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1, στο εξής: ΓΚΠΔ), σε συνδυασμό με τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο εκδικάσεως αγωγής του UI κατά της Österreichische Post AG με αίτημα την αποκατάσταση της μη υλικής ζημίας την οποία ισχυρίζεται ότι υπέστη λόγω της επεξεργασίας από την ως άνω εναγόμενη εταιρία δεδομένων σχετικών με τις κομματικές προτιμήσεις των προσώπων που κατοικούν στην Αυστρία, και ειδικότερα του ιδίου, μολονότι δεν είχε συναινέσει στην επεξεργασία τους.

Το νομικό πλαίσιο

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 10, 75, 85 και 146 του ΓΚΠΔ έχουν ως εξής:

«(10) Για τη διασφάλιση συνεκτικής και υψηλού επιπέδου προστασίας των φυσικών προσώπων και την άρση των εμποδίων στις ροές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της [Ευρωπαϊκής] Ένωσης, το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των φυσικών προσώπων σε σχέση με την επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων θα πρέπει να είναι ισοδύναμο σε όλα τα κράτη μέλη. […]

[…]

(75) Οι κίνδυνοι για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες φυσικών προσώπων, ποικίλης πιθανότητας και σοβαρότητας, είναι δυνατόν να προκύπτουν από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε σωματική, υλική ή μη υλική βλάβη, ιδίως όταν η επεξεργασία μπορεί να οδηγήσει σε διακρίσεις, κατάχρηση ή υποκλοπή ταυτότητας, οικονομική απώλεια, βλάβη φήμης, απώλεια της εμπιστευτικότητας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προστατεύονται από

επαγγελματικό απόρρητο, παράνομη άρση της ψευδωνυμοποίησης, ή οποιοδήποτε άλλο σημαντικό οικονομικό ή κοινωνικό μειονέκτημα· όταν τα υποκείμενα των δεδομένων θα μπορούσαν να στερηθούν των δικαιωμάτων και ελευθεριών τους ή να εμποδίζονται από την άσκηση ελέγχου επί των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα· όταν υπόκεινται σε επεξεργασία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία αποκαλύπτουν φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, πολιτικά φρονήματα, […]

[…]

(85) Η παραβίαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί, εάν δεν αντιμετωπιστεί κατάλληλα και έγκαιρα, να έχει ως αποτέλεσμα σωματική, υλική ή μη υλική βλάβη για φυσικά πρόσωπα, όπως απώλεια του ελέγχου επί των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα ή ο περιορισμός των δικαιωμάτων τους, διακρίσεις, κατάχρηση ή υποκλοπή ταυτότητας, οικονομική απώλεια, παράνομη άρση της ψευδωνυμοποίησης, βλάβη της φήμης, απώλεια της εμπιστευτικότητας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προστατεύονται από επαγγελματικό απόρρητο ή άλλο σημαντικό οικονομικό ή κοινωνικό μειονέκτημα για το ενδιαφερόμενο φυσικό πρόσωπο. […]

[…]

(146) Κάθε ζημία την οποία υφίσταται ένα πρόσωπο ως αποτέλεσμα επεξεργασίας κατά παράβαση του παρόντα κανονισμού θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο αποζημίωσης από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση αποζημίωσης εάν αποδείξουν ότι δεν φέρουν καμία ευθύνη για τη ζημία. Η έννοια της ζημίας θα πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά με γνώμονα τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά τρόπον ώστε να λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι στόχοι του παρόντος κανονισμού. Αυτό δεν επηρεάζει τυχόν αξιώσεις αποζημίωσης, ασκούμενες λόγω παραβίασης άλλων κανόνων του δικαίου της Ένωσης ή των κρατών μελών. Επεξεργασία κατά παράβαση του παρόντα κανονισμού συμπεριλαμβάνει επίσης τυχόν επεξεργασία που γίνεται κατά παράβαση των κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων που εκδίδονται κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και του δικαίου των κρατών μελών που εξειδικεύει τους κανόνες του παρόντος κανονισμού. Τα υποκείμενα των δεδομένων θα πρέπει να λαμβάνουν πλήρη και ουσιαστική αποζημίωση για τη ζημία που υπέστησαν. […]»

4 Το άρθρο 1 του ΓΚΠΔ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο και στόχοι», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει κανόνες που αφορούν την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και κανόνες που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Ο παρών κανονισμός προστατεύει θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες των φυσικών προσώπων και ειδικότερα το δικαίωμά τους στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.»

5 Το άρθρο 4, σημείο 1, του ΓΚΠΔ, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού νοούνται ως:

1) “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”: κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο (“υποκείμενο των δεδομένων”)· […]».

6 Το κεφάλαιο VIII του ΓΚΠΔ, το οποίο επιγράφεται «Προσφυγές, ευθύνη και κυρώσεις», περιλαμβάνει τα άρθρα 77 έως 84 του κανονισμού.

7 Το άρθρο 77 του ΓΚΠΔ αφορά το «[δ]ικαίωμα υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή», ενώ το άρθρο 78 αφορά το «[δ]ικαίωμα πραγματικής δικαστικής προσφυγής κατά αρχής ελέγχου».

8 Το άρθρο 82 του ΓΚΠΔ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα αποζημίωσης και ευθύνη», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Κάθε πρόσωπο το οποίο υπέστη υλική ή μη υλική ζημία ως αποτέλεσμα παραβίασης του παρόντος κανονισμού δικαιούται αποζημίωση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία για τη ζημία που υπέστη.

2. Κάθε υπεύθυνος επεξεργασίας που συμμετέχει στην επεξεργασία είναι υπεύθυνος για τη ζημία που προκάλεσε η εκ μέρους του επεξεργασία που παραβαίνει τον παρόντα κανονισμό. […]»

9 Το άρθρο 83 του ΓΚΠΔ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικοί όροι επιβολής διοικητικών προστίμων», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Κάθε εποπτική αρχή μεριμνά ώστε η επιβολή διοικητικών προστίμων σύμφωνα με το παρόν άρθρο έναντι παραβάσεων του παρόντος κανονισμού που αναφέρονται στις παραγράφους 4, 5 και 6 να είναι για κάθε μεμονωμένη περίπτωση αποτελεσματική, αναλογική και αποτρεπτική.»

10 Το άρθρο 84 του ΓΚΠΔ, που επιγράφεται «Κυρώσεις», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες σχετικά με τις άλλες κυρώσεις που επιβάλλονται για παραβάσεις του παρόντος κανονισμού, ιδίως για τις παραβάσεις που δεν αποτελούν αντικείμενο διοικητικών προστίμων δυνάμει του άρθρου 83, και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλιστεί ότι εφαρμόζονται. Οι εν λόγω κυρώσεις είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

11 Από το 2017, η Österreichische Post, εταιρία αυστριακού δικαίου που ασχολείται με την πώληση διευθύνσεων, συνέλεξε πληροφορίες σχετικά με τις κομματικές προτιμήσεις του αυστριακού πληθυσμού. Με τη βοήθεια αλγορίθμου που λαμβάνει υπόψη διάφορα κοινωνικά και δημογραφικά κριτήρια, όρισε τις «διευθύνσεις των ομάδων-στόχων». Τα δεδομένα που προέκυψαν κατ’ αυτόν τον τρόπο πωλήθηκαν σε διάφορους οργανισμούς, προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα να προβαίνουν σε στοχευμένες αποστολές διαφημίσεων.

12 Στο πλαίσιο της δραστηριότητάς της, η Österreichische Post επεξεργάσθηκε στοιχεία τα οποία, μέσω στατιστικής προβολής, την οδήγησαν στο συμπέρασμα περί της μεγάλης εγγύτητας του ενάγοντος της κύριας δίκης προς ορισμένο αυστριακό πολιτικό κόμμα. Τα στοιχεία αυτά δεν

διαβιβάσθηκαν σε τρίτους, αλλά ο ενάγων της κύριας δίκης, ο οποίος δεν είχε συναινέσει στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούσαν, αισθάνθηκε προσβεβλημένος εξαιτίας της εγγύτητας προς ορισμένο αυστριακό πολιτικό κόμμα η οποία του είχε αποδοθεί. Το γεγονός ότι δεδομένα σχετικά με τις υποτιθέμενες πολιτικές του απόψεις διατηρήθηκαν εντός της ανωτέρω εταιρίας τού προκάλεσε μεγάλο εκνευρισμό, απώλεια εμπιστοσύνης, καθώς και αίσθημα εξευτελισμού. Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ουδεμία άλλη ζημία διαπιστώθηκε πλην των ανωτέρω παροδικών προσβολών του συναισθηματικού του κόσμου.

13 Στο πλαίσιο αυτό, ο ενάγων της κύριας δίκης άσκησε, ενώπιον του Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (περιφερειακού δικαστηρίου αστικών υποθέσεων Βιέννης, Αυστρία), αγωγή με αίτημα, αφενός, να υποχρεωθεί η Österreichische Post να παύσει την επεξεργασία των επίμαχων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και, αφετέρου, να υποχρεωθεί να του καταβάλει το ποσό των 1 000 ευρώ προς αποκατάσταση της μη υλικής ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη. Με απόφαση της 14ης Ιουλίου 2020, το ως άνω δικαστήριο δέχθηκε το αίτημα της παύσεως της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αλλά απέρριψε το αίτημα αποζημιώσεως.

14 Επιληφθέν κατ' έφεση, το Oberlandesgericht Wien (εφετείο Βιέννης, Αυστρία) επικύρωσε, με απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2020, την πρωτόδικη απόφαση. Όσον αφορά το αίτημα αποζημιώσεως, το δικαστήριο παρέπεμψε στις αιτιολογικές σκέψεις 75, 85 και 146 του ΓΚΠΔ και έκρινε ότι οι διατάξεις του εσωτερικού δικαίου των κρατών μελών περί αστικής ευθύνης συμπληρώνουν τις διατάξεις του ΓΚΠΔ, στο μέτρο που αυτός δεν περιέχει ειδικούς κανόνες. Συναφώς, επισήμανε ότι, δυνάμει του αυστριακού δικαίου, η παράβαση των κανόνων προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν συνεπάγεται αυτομάτως μη υλική ζημία, γεννά δε δικαίωμα αποζημιώσεως μόνον όταν η μη υλική ζημία βαίνει πέραν «ενός ελάχιστου ορίου ως προς τη βαρύτητά της». Τούτο όμως δεν ισχύει όσον αφορά τα αρνητικά συναισθήματα που είχε επικαλεσθεί ο ενάγων της κύριας δίκης.

15 Κατόπιν ασκήσεως αναιρέσεως από αμφότερους τους διαδίκους της κύριας δίκης, το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία), με παρεμπίπτουσα απόφαση της 15ης Απριλίου 2021, απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως που άσκησε η Österreichische Post κατά της υποχρεώσεως παύσεως της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που της είχε επιβληθεί. Ως εκ τούτου, ενώπιον του συγκεκριμένου δικαστηρίου εξακολουθεί να εκκρεμεί μόνον η αίτηση αναιρέσεως που άσκησε ο ενάγων της κύριας δίκης λόγω της απορρίψεως του αιτήματός του αποζημιώσεως.

16 Προς στήριξη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από την αιτιολογική σκέψη 146 του ΓΚΠΔ προκύπτει ότι το άρθρο 82 του ΓΚΠΔ θέσπισε ειδικό καθεστώς ευθύνης για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το οποίο υποκατέστησε τα καθεστώτα που ίσχυαν στα κράτη μέλη. Επομένως, οι έννοιες που περιλαμβάνονται στο άρθρο 82, και ειδικότερα η έννοια της «ζημίας» της παραγράφου 1, πρέπει να ερμηνεύονται αυτοτελώς, οι δε προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση σχετικής ευθύνης πρέπει να ορίζονται υπό το πρίσμα όχι των κανόνων του εθνικού δικαίου, αλλά των απαιτήσεων του δικαίου της Ένωσης.

17 Ειδικότερα, κατά πρώτον, όσον αφορά το δικαίωμα αποζημιώσεως λόγω παραβιάσεως της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το αιτούν δικαστήριο κλίνει υπέρ της απόψεως, υπό το πρίσμα της έκτης περιόδου της αιτιολογικής σκέψεως 146 του ΓΚΠΔ, ότι η αποζημίωση που στηρίζεται στο άρθρο 82 προϋποθέτει ότι το υποκείμενο των δεδομένων έχει πράγματι υποστεί υλική ή μη υλική ζημία. Η επιδίκαση αποζημιώσεως εξαρτάται από την

απόδειξη συγκεκριμένης ζημίας διαφορετικής από την εν λόγω παράβαση, η οποία δεν αποδεικνύει αφ' εαυτής την ύπαρξη μη υλικής ζημίας. Στην αιτιολογική σκέψη 75 του ΓΚΠΔ γίνεται λόγος για το απλό ενδεχόμενο να προκύψει μη υλική ζημία από τις παραβάσεις που απαριθμούνται σε αυτήν και, μολονότι η αιτιολογική του σκέψη 85 αναφέρει βεβαίως τον κίνδυνο «απώλειας του ελέγχου» των δεδομένων που επηρεάζονται από την παραβίαση, ωστόσο το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι ο κίνδυνος αυτός είναι αβέβαιος εν προκειμένω, καθότι τα δεδομένα αυτά δεν διαβιβάσθηκαν σε τρίτον.

18 Κατά δεύτερον, όσον αφορά την εκτίμηση της αποζημιώσεως που μπορεί να επιδικασθεί βάσει του άρθρου 82 του ΓΚΠΔ, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η αρχή της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης πρέπει να ασκεί περιορισμένη επιρροή, για τον λόγο ότι ο ΓΚΠΔ προβλέπει ήδη σοβαρές κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεώς του και ότι, επομένως, δεν είναι αναγκαίο να επιδικασθεί, επιπλέον, αυξημένη αποζημίωση προκειμένου να διασφαλισθεί η πρακτική αποτελεσματικότητά του. Κατά την άποψή του, η επιβεβλημένη για τον λόγο αυτόν αποκατάσταση της ζημίας πρέπει να είναι αναλογική, αποτελεσματική και αποτρεπτική, προκειμένου η επιδικαζόμενη αποζημίωση να μπορεί να επιτελέσει αντισταθμιστική λειτουργία, χωρίς όμως να έχει τιμωρητικό χαρακτήρα, ο οποίος είναι ξένος προς το δίκαιο της Ένωσης.

19 Κατά τρίτον, το αιτούν δικαστήριο αμφισβητεί την άποψη της Österreichische Post ότι η καταβολή τέτοιας αποζημιώσεως εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι η παραβίαση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα έχει προκαλέσει ιδιαιτέρως σοβαρή ζημία. Συναφώς, υπογραμμίζει ότι η αιτιολογική σκέψη 146 του ΓΚΠΔ προκρίνει την ευρεία ερμηνεία της εννοίας της «ζημίας» του ΓΚΠΔ. Εκτιμά ότι η μη υλική ζημία πρέπει να αποκαθίσταται, δυνάμει του άρθρου 82 του ΓΚΠΔ, εφόσον είναι απτή, έστω και αν είναι πολύ μικρή. Αντιθέτως, μια τέτοια ζημία δεν θα πρέπει να αποκαθίσταται αν είναι εντελώς αμελητέα, όπως θα συνέβαινε στην περίπτωση των απλώς δυσάρεστων συναισθημάτων που συνήθως προκαλεί η παραβίαση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Απαιτείται για την επιδίκαση αποζημίωσης βάσει του άρθρου 82 του ΓΚΠΔ […], πέραν της παράβασης διατάξεων του ΓΚΠΔ, να έχει επιπλέον υποστεί ζημία ο ενάγων ή αρκεί αφ' εαυτής η παράβαση των διατάξεων του ΓΚΠΔ;

2) Διέπεται ο υπολογισμός της αποζημίωσης και από άλλες επιταγές του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρχών της αποτελεσματικότητας και της ισοδυναμίας;

3) Συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης η άποψη ότι προϋπόθεση για την [αποζημίωση] μη υλικής ζημίας είναι μια συνέπεια ή επίπτωση της παράβασης να έχει συγκεκριμένη τουλάχιστον βαρύτητα, η οποία να βαίνει πέραν του εκνευρισμού που προκλήθηκε από την παράβαση;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού του πρώτου και του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

21 Ο ενάγων της κύριας δίκης υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτο, διότι είναι υποθετικό. Υποστηρίζει, κατ' αρχάς, ότι η αγωγή του αποζημιώσεως δεν στηρίζεται σε «απλή» παράβαση διατάξεως του ΓΚΠΔ. Εν συνεχεία, φρονεί ότι η απόφαση περί παραπομπής αναφέρει την ύπαρξη συναινέσεως ως προς το ότι η αποζημίωση οφείλεται μόνον όταν η παράβαση συνοδεύεται από ζημία η οποία πράγματι επήλθε. Τέλος, κατά την άποψή του, το μόνο που φαίνεται να αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων της κύριας δίκης είναι αν η ζημία πρέπει να βαίνει πέραν «ενός ελάχιστου ορίου ως προς τη βαρύτητά της». Αν όμως το Δικαστήριο δώσει αρνητική απάντηση στο τρίτο ερώτημα που υποβλήθηκε επί του ζητήματος αυτού –όπως προτείνει ο ίδιος–, το πρώτο ερώτημα καθίσταται τότε άνευ σημασίας για την επίλυση της εν λόγω διαφοράς.

22 Ο ενάγων της κύριας δίκης υποστηρίζει επίσης ότι το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτο, για τον λόγο ότι είναι πολύ ευρύ όσον αφορά το περιεχόμενό του και υπερβολικά ασαφές όσον αφορά τη διατύπωσή του, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται σε «επιταγές του δικαίου της Ένωσης», χωρίς να αναφέρει συγκεκριμένα κάποια από αυτές.

23 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της εκδοθησομένης δικαστικής αποφάσεως να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο, τα οποία θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Συνεπώς, εφόσον τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία ή το κύρος κανόνα του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο οφείλει κατ' αρχήν να απαντήσει, εκτός αν προκύπτει προδήλως ότι η ερμηνεία την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, αν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη αν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στο ερώτημα (πρβλ. αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995, Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, σκέψη 61, της 7ης Σεπτεμβρίου 1999, Beck και Bergdorf, C-355/97, EU:C:1999:391, σκέψη 22, και της 5ης Μαΐου 2022, Zagrebačka banka, C-567/20, EU:C:2022:352, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

24 Στην παρούσα διαδικασία, το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αφορά τις προϋποθέσεις που απαιτείται να συντρέχουν για την άσκηση του δικαιώματος αποζημιώσεως που προβλέπεται στο άρθρο 82 του ΓΚΠΔ. Επιπλέον, δεν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία δεν έχει καμία σχέση με τη διαφορά της κύριας δίκης ή ότι το πρόβλημα που εγείρεται έχει υποθετικό χαρακτήρα. Πράγματι, αφενός, η κρινόμενη διαφορά αφορά αγωγή αποζημιώσεως που εμπίπτει στο καθεστώς προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που θεσπίζει ο ΓΚΠΔ. Αφετέρου, με το ερώτημα αυτό ζητείται να διευκρινισθεί αν, για την εφαρμογή των κανόνων περί ευθύνης που θεσπίζει ο ΓΚΠΔ, είναι αναγκαίο το υποκείμενο των δεδομένων να έχει υποστεί ζημία διαφορετική από την παράβαση του ΓΚΠΔ.

25 Όσον αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, έχει κριθεί ότι από το γεγονός και μόνον ότι το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί γενικά και αφηρημένα δεν μπορεί να συναχθεί ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη (απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2007, International Mail Spain, C-162/06, EU:C:2007:681, σκέψη 24). Ερώτημα υποβαλλόμενο με γενική και αφηρημένη διατύπωση μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι υποθετικής φύσεως, και συνεπώς

απαράδεκτο, εάν η απόφαση περί παραπομπής δεν περιέχει ούτε καν στοιχειώδεις εξηγήσεις από τις οποίες να προκύπτει η σχέση μεταξύ του εν λόγω ερωτήματος και της διαφοράς της κύριας δίκης (πρβλ. απόφαση της 8ης Ιουλίου 2021, Sanresa, C-295/20, EU:C:2021:556, σκέψεις 69 και 70).

26 Τούτο όμως δεν συμβαίνει εν προκειμένω, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο εξηγεί ότι το δεύτερο ερώτημά του στηρίζεται σε αμφιβολία ως προς το αν, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της αποζημιώσεως που ενδεχομένως οφείλει η Österreichische Post λόγω παραβάσεως των διατάξεων του ΓΚΠΔ, είναι αναγκαίο να διασφαλίζεται η τήρηση όχι μόνον των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, οι οποίες μνημονεύονται στο ερώτημα αυτό, αλλά και τυχόν άλλων επιταγών του δικαίου της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η έλλειψη ακριβέστερων ενδείξεων από αυτές που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο σχετικά με τις εν λόγω αρχές δεν αναιρεί τη δυνατότητα του Δικαστηρίου να προβεί σε χρήσιμη ερμηνεία των κρίσιμων κανόνων του δικαίου της Ένωσης.

27 Ως εκ τούτου, το πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα είναι παραδεκτά.

Επί της ουσίας

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

28 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 82, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι αρκεί απλώς και μόνον η παράβαση των διατάξεων του κανονισμού αυτού προκειμένου να θεμελιωθεί δικαίωμα αποζημιώσεως.

29 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης η οποία δεν παραπέμπει ρητώς στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της εννοίας και του περιεχομένου της πρέπει κατά κανόνα να ερμηνεύεται, σε όλη την Ένωση, αυτοτελώς και ομοιόμορφα [αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 2021, Latvijas Republikas Saeima (Βαθμοί ποινής), C-439/19, EU:C:2021:504, σκέψη 81, και της 10ης Φεβρουαρίου 2022, ShareWood Switzerland, C-595/20, EU:C:2022:86, σκέψη 21], λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, του γράμματος της οικείας διατάξεως και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται (πρβλ. αποφάσεις της 15ης Απριλίου 2021, The North of England P & I Association, C-786/19, EU:C:2021:276, σκέψη 48, και της 10ης Ιουνίου 2021, KRONE – Verlag, C-65/20, EU:C:2021:471, σκέψη 25).

30 Εν προκειμένω, ο ΓΚΠΔ δεν παραπέμπει στο δίκαιο των κρατών μελών όσον αφορά την έννοια και το περιεχόμενο των όρων του άρθρου του 82, ιδίως όσον αφορά τις έννοιες «υλική ή μη υλική ζημία» και «αποζημίωση […] για τη ζημία που υπέστη». Επομένως, οι όροι αυτοί πρέπει να θεωρηθούν, για τους σκοπούς της εφαρμογής του ΓΚΠΔ, ως αυτοτελείς έννοιες του δικαίου της Ένωσης, οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται ομοιόμορφα σε όλα τα κράτη μέλη.

31 Κατά πρώτον, όσον αφορά το γράμμα του άρθρου 82 του ΓΚΠΔ, υπενθυμίζεται ότι η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού ορίζει ότι «[κ]άθε πρόσωπο το οποίο υπέστη υλική ή μη υλική ζημία ως αποτέλεσμα παράβασης του παρόντος κανονισμού δικαιούται αποζημίωση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία για τη ζημία που υπέστη».

32 Αφενός, από το γράμμα της διατάξεως προκύπτει σαφώς ότι η ύπαρξη «ζημίας» την οποία «υπέστη» ένα πρόσωπο συνιστά μία από τις προϋποθέσεις του προβλεπόμενου στην εν λόγω διάταξη δικαιώματος αποζημιώσεως, όπως ακριβώς και η ύπαρξη παραβάσεως του ΓΚΠΔ και αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της ζημίας και της παραβάσεως, δεδομένου ότι οι τρεις αυτές προϋποθέσεις είναι σωρευτικές.

33 Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι κάθε «παράβαση» των διατάξεων του ΓΚΠΔ θεμελιώνει αφ' εαυτής το εν λόγω δικαίωμα αποζημιώσεως υπέρ του υποκειμένου των δεδομένων, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 4, σημείο 1, του ΓΚΠΔ. Μια τέτοια ερμηνεία θα αντέβαινε στο γράμμα του άρθρου 82, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ.

34 Αφετέρου, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η χωριστή μνεία της «ζημίας» και της «παραβάσεως», στο άρθρο 82, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, θα ήταν περιττή αν ο νομοθέτης της Ένωσης είχε κρίνει ότι τυχόν παράβαση των διατάξεων του κανονισμού μπορεί να αρκεί, αφ' εαυτής και σε κάθε περίπτωση, προς θεμελίωση δικαιώματος αποζημιώσεως.

35 Κατά δεύτερον, η ανωτέρω γραμματική ερμηνεία επιρρωννύεται από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η συγκεκριμένη διάταξη.

36 Πράγματι, το άρθρο 82, παράγραφος 2, του ΓΚΠΔ, το οποίο διευκρινίζει το καθεστώς ευθύνης το οποίο καθιερώνεται κατ' αρχήν στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, επαναλαμβάνει τις τρεις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη γένεση του δικαιώματος αποζημιώσεως, ήτοι την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται κατά παράβαση των διατάξεων του ΓΚΠΔ, ζημία την οποία υπέστη το υποκείμενο των δεδομένων, καθώς και αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της εν λόγω παράνομης επεξεργασίας και της ζημίας.

37 Επιπλέον, οι διευκρινίσεις που παρέχονται με τις αιτιολογικές σκέψεις 75, 85 και 146 του ΓΚΠΔ ενισχύουν την ανωτέρω ερμηνεία. Αφενός, η εν λόγω αιτιολογική σκέψη 146, η οποία αφορά ειδικώς το δικαίωμα αποζημιώσεως που προβλέπεται στο άρθρο 82, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, αναφέρεται, στην πρώτη περίοδο, στη «ζημία την οποία υφίσταται ένα πρόσωπο ως αποτέλεσμα επεξεργασίας κατά παράβαση [εν λόγω] κανονισμού». Αφετέρου, οι εν λόγω αιτιολογικές σκέψεις 75 και 85 αναφέρουν, αντιστοίχως, ότι «[ο]ι κίνδυνοι […] είναι δυνατόν να προκύπτουν από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε […] βλάβη» και ότι η «παραβίαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί […] να έχει ως αποτέλεσμα […] βλάβη». Από τα ανωτέρω προκύπτει, πρώτον, ότι η επέλευση ζημίας στο πλαίσιο μιας τέτοιας επεξεργασίας είναι απλώς δυνητική, δεύτερον, ότι η παράβαση του ΓΚΠΔ δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην ζημία και, τρίτον, ότι πρέπει να υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της επίμαχης παραβάσεως και της ζημίας που υπέστη το υποκείμενο των δεδομένων προκειμένου να θεμελιωθεί δικαίωμα αποζημιώσεως.

38 Η γραμματική ερμηνεία του άρθρου 82, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ επιρρωννύεται επίσης από τη σύγκριση με άλλες διατάξεις που περιλαμβάνονται και αυτές στο κεφάλαιο VIII του ΓΚΠΔ, το οποίο διέπει, μεταξύ άλλων, τα διάφορα μέσα παροχής έννομης προστασίας σχετικά με τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων σε περίπτωση επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, η οποία φέρεται να αντιβαίνει στις διατάξεις του ΓΚΠΔ.

39 Συναφώς, επισημαίνεται ότι τα άρθρα 77 και 78 του ΓΚΠΔ, τα οποία περιλαμβάνονται στο εν λόγω κεφάλαιο, προβλέπουν μέσα έννομης προστασίας ενώπιον ή κατά εποπτικής αρχής, σε περίπτωση προβαλλόμενης παραβάσεως του ΓΚΠΔ, χωρίς να αναφέρεται ότι το υποκείμενο των δεδομένων πρέπει να έχει υποστεί «ζημία» για να μπορεί να ασκήσει τα συγκεκριμένα μέσα

έννομης προστασίας, αντιθέτως προς τη διατύπωση την οποία χρησιμοποιεί το εν λόγω άρθρο 82 όσον αφορά τις αγωγές αποζημιώσεως. Η διαφορετική αυτή διατύπωση είναι ενδεικτική της σημασίας του κριτηρίου της «ζημίας» και, επομένως, του διακριτού χαρακτήρα του σε σχέση με το κριτήριο της «παραβάσεως», για τους σκοπούς των αγωγών αποζημιώσεως που στηρίζονται στον ΓΚΠΔ.

40 Ομοίως, τα άρθρα 83 και 84 του ΓΚΠΔ, τα οποία επιτρέπουν την επιβολή διοικητικών προστίμων καθώς και άλλων κυρώσεων, έχουν ουσιαστικά τιμωρητικό σκοπό και δεν εξαρτώνται από την ύπαρξη ατομικής ζημίας. Η σχέση μεταξύ των κανόνων του άρθρου 82 και των κανόνων των άρθρων 83 και 84 καταδεικνύει ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ των δύο αυτών κατηγοριών διατάξεων, αλλά και συμπληρωματικότητα, όσον αφορά την ενθάρρυνση για την τήρηση του ΓΚΠΔ, με την επισήμανση ότι το δικαίωμα κάθε προσώπου να ζητήσει αποκατάσταση ζημίας ενισχύει την αποτελεσματικότητα των κανόνων προστασίας του ΓΚΠΔ και δύναται να αποθαρρύνει την επανάληψη παράνομων συμπεριφορών.

41 Τέλος, πρέπει να διευκρινισθεί ότι η αιτιολογική σκέψη 146, τέταρτη περίοδος, του ΓΚΠΔ αναφέρει ότι οι κανόνες του ΓΚΠΔ εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη τυχόν αγωγών αποζημιώσεως που βασίζονται σε παράβαση άλλων κανόνων του δικαίου της Ένωσης ή του δικαίου κράτους μέλους.

42 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 82, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι δεν αρκεί απλώς και μόνον η παράβαση των διατάξεων του ανωτέρω κανονισμού προς θεμελίωση δικαιώματος αποζημιώσεως.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

43 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξετασθεί πριν από το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 82, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνικό κανόνα ή πρακτική που εξαρτά την αποκατάσταση της μη υλικής ζημίας, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως, από την προϋπόθεση ότι η ζημία που υπέστη το υποκείμενο των δεδομένων βαίνει πέραν ενός ορισμένου ορίου ως προς τη βαρύτητά της.

44 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, όπως υπογραμμίσθηκε στη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως, η έννοια της «ζημίας» και, ειδικότερα, εν προκειμένω, η έννοια της «μη υλικής ζημίας» του άρθρου 82 του ΓΚΠΔ πρέπει, ελλείψει οποιασδήποτε παραπομπής στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών, να ορίζονται κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο ο οποίος να προσιδιάζει στο δίκαιο της Ένωσης.

45 Κατά πρώτον, ο ΓΚΠΔ δεν ορίζει την έννοια της «ζημίας» για τους σκοπούς της εφαρμογής του. Το άρθρο 82 του ΓΚΠΔ προβλέπει ρητώς μόνον ότι είναι δυνατόν να θεμελιωθεί δικαίωμα αποζημιώσεως όχι μόνο για «υλική ζημία», αλλά και για «μη υλική ζημία», άνευ μνείας οποιουδήποτε ελάχιστου ορίου ως προς τη βαρύτητά της.

46 Κατά δεύτερον, από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή προκύπτει επίσης ότι το δικαίωμα αποζημιώσεως δεν εξαρτάται από το αν η υπό εξέταση ζημία βαίνει πέραν ελάχιστου ορίου ως προς τη βαρύτητά της. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 146, τρίτη περίοδος, του ΓΚΠΔ, η «έννοια της ζημίας θα πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά με γνώμονα τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά τρόπον ώστε να λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι στόχοι του [ως άνω]

κανονισμού». Θα υφίστατο όμως αντίθεση προς την ευρεία αυτή ερμηνεία της εννοίας της «ζημίας», την οποία προκρίνει ο νομοθέτης της Ένωσης, αν η εν λόγω έννοια περιοριζόταν μόνο στις ζημίες ή στις βλάβες ορισμένης βαρύτητας.

47 Κατά τρίτον και τελευταίο, η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από τους σκοπούς που επιδιώκει ο ΓΚΠΔ. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αιτιολογική σκέψη 146, τρίτη περίοδος, του ΓΚΠΔ αναφέρει ρητώς ότι θα πρέπει να «λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι στόχοι του [εν λόγω] κανονισμού» κατά τον ορισμό της εννοίας της «ζημίας» στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ.

48 Από την αιτιολογική σκέψη 10 του ΓΚΠΔ προκύπτει, ειδικότερα, ότι οι διατάξεις του αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στη διασφάλιση συνεκτικής και υψηλού επιπέδου προστασίας των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της Ένωσης και, προς επίτευξη του σκοπού αυτού, στην εξασφάλιση συνεκτικής και ομοιόμορφης εφαρμογής των κανόνων προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προσώπων αυτών έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε ολόκληρη την Ένωση [πρβλ. αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 2020, Facebook Ireland και Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, σκέψη 101, και της 12ης Ιανουάριου 2023, Österreichische Post (Πληροφορίες σχετικά με τους αποδέκτες των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), C-154/21, EU:C:2023:3, σκέψη 44 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

49 Πάντως, τυχόν εξάρτηση της αποκαταστάσεως της μη υλικής ζημίας από ένα ελάχιστο όριο ως προς τη βαρύτητά της θα ενείχε τον κίνδυνο να θιγεί η συνοχή του καθεστώτος που θεσπίζει ο ΓΚΠΔ, δεδομένου ότι η διαβάθμιση του ελάχιστου ορίου αυτού, από το οποίο θα εξαρτάτο η δυνατότητα αποκαταστάσεως ή μη της εν λόγω ζημίας, θα μπορούσε να μεταβάλλεται αναλόγως της εκτιμήσεως των δικαστών που επιλαμβάνονται της υποθέσεως.

50 Εντούτοις, η προκριθείσα ανωτέρω ερμηνεία δεν μπορεί να συνεπάγεται ότι το υποκείμενο δεδομένων εις βάρος του οποίου διαπράττεται παράβαση του ΓΚΠΔ η οποία είχε αρνητικές για το ίδιο συνέπειες απαλλάσσεται από την υποχρέωση να αποδείξει ότι οι συνέπειες αυτές συνιστούν μη υλική ζημία, κατά την έννοια του άρθρου 82 του κανονισμού.

51 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 82, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνικό κανόνα ή πρακτική που εξαρτά την αποκατάσταση της μη υλικής ζημίας, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως, από την προϋπόθεση ότι η ζημία που υπέστη το υποκείμενο των δεδομένων βαίνει πέραν ενός ορισμένου ορίου ως προς τη βαρύτητά της.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

52 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 82 του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι, για τον καθορισμό του ύψους της αποζημιώσεως η οποία οφείλεται βάσει του σχετικού δικαιώματος που κατοχυρώνεται στο συγκεκριμένο άρθρο, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόζουν τους εσωτερικούς κανόνες εκάστου κράτους μέλους σχετικά με την έκταση της χρηματικής αποζημιώσεως, τηρουμένων όχι μόνον των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης.

53 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ελλείψει κανόνων της Ένωσης οι οποίοι να διέπουν ορισμένο ζήτημα, εναπόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη εκάστου κράτους μέλους να θεσπίσει τους δικονομικούς κανόνες των ενδίκων βοηθημάτων που αποσκοπούν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των υποκειμένων δικαίου, δυνάμει της αρχής της δικονομικής

αυτονομίας, υπό τον όρο, ωστόσο, ότι οι κανόνες αυτοί δεν είναι, στις καταστάσεις που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, λιγότερο ευμενείς από τους διέποντες παρόμοιες καταστάσεις που υπόκεινται στο εσωτερικό δίκαιο (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει το δίκαιο της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (πρβλ. αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 2017, El Hassani, C-403/16, EU:C:2017:960, σκέψη 26, και της 15ης Σεπτεμβρίου 2022, Uniqa Versicherungen, C-18/21, EU:C:2022:682, σκέψη 36).

54 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι ο ΓΚΠΔ δεν περιέχει ορισμένη διάταξη με αντικείμενο τον καθορισμό των κανόνων σχετικά με την εκτίμηση της αποζημιώσεως την οποία το υποκείμενο των δεδομένων, κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 1, του ΓΚΠΔ, μπορεί να αξιώσει, δυνάμει του άρθρου 82 του ΓΚΠΔ, όταν η παράβαση του ΓΚΠΔ τού προκάλεσε ζημία. Ως εκ τούτου, ελλείψει σχετικών κανόνων του δικαίου της Ένωσης, εναπόκειται στην έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους να καθορίσει τους λεπτομερείς κανόνες ασκήσεως των αγωγών που αποσκοπούν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το άρθρο 82 και, ειδικότερα, τα κριτήρια καθορισμού της εκτάσεως της οφειλόμενης στο πλαίσιο αυτό αποζημιώσεως, υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, Manfredi κ.λπ., C-295/04 έως C-298/04, EU:C:2006:461, σκέψεις 92 και 98)

55 Όσον αφορά την αρχή της ισοδυναμίας, στην παρούσα διαδικασία, το Δικαστήριο δεν διαθέτει κανένα στοιχείο ικανό να δημιουργήσει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα προς την ανωτέρω αρχή εθνικής ρυθμίσεως εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης και, ως εκ τούτου, κανένα στοιχείο από το οποίο να μπορεί να συναχθεί ότι η αρχή της ισοδυναμίας μπορεί να έχει συγκεκριμένη επίπτωση στο πλαίσιο της εν λόγω διαφοράς.

56 Όσον αφορά την αρχή της αποτελεσματικότητας, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν οι όροι που προβλέπονται στο αυστριακό δίκαιο, για τον δικαστικό καθορισμό της αποζημιώσεως που οφείλεται βάσει του σχετικού δικαιώματος που κατοχυρώνεται στο άρθρο 82 του ΓΚΠΔ, καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα από τον ΓΚΠΔ.

57 Στο πλαίσιο αυτό, υπογραμμίζεται ότι η αιτιολογική σκέψη 146, έκτη περίοδος, του ΓΚΠΔ αναφέρει ότι το συγκεκριμένο νομοθέτημα αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι «[τα υποκείμενα των δεδομένων] θα πρέπει να λαμβάνουν πλήρη και ουσιαστική αποζημίωση για τη ζημία που υπέστησαν».

58 Συναφώς, λαμβανομένης υπόψη της αντισταθμιστικής λειτουργίας του δικαιώματος αποζημιώσεως που προβλέπεται στο άρθρο 82 του ΓΚΠΔ, όπως υπογράμμισε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 39, 49 και 52 των προτάσεών του, χρηματική αποζημίωση βάσει της διατάξεως αυτής πρέπει να θεωρείται «πλήρης και ουσιαστική» αν παρέχει τη δυνατότητα πλήρους αποκαταστάσεως της συγκεκριμένης ζημίας που προκλήθηκε από την παράβαση του ΓΚΠΔ, χωρίς να απαιτείται, για τους σκοπούς μιας τέτοιας πλήρους αποζημιώσεως, η επιδίκαση τιμωρητικής αποζημιώσεως.

59 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 82 του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι, για τον καθορισμό του ύψους της αποζημιώσεως η οποία οφείλεται βάσει του σχετικού δικαιώματος που κατοχυρώνεται στο συγκεκριμένο άρθρο, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόζουν τους εσωτερικούς

κανόνες εκάστου κράτους μέλους σχετικά με την έκταση της χρηματικής αποζημιώσεως, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης.

Επί των δικαστικών εξόδων

60 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 82, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων),**

   έχει την έννοια ότι:

   δεν αρκεί απλώς και μόνον η παράβαση των διατάξεων του ανωτέρω κανονισμού προς θεμελίωση δικαιώματος αποζημιώσεως.

2) **Το άρθρο 82, παράγραφος 1, του κανονισμού 2016/679**

   έχει την έννοια ότι:

   αντιτίθεται σε εθνικό κανόνα ή πρακτική που εξαρτά την αποκατάσταση της μη υλικής ζημίας, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως, από την προϋπόθεση ότι η ζημία που υπέστη το υποκείμενο των δεδομένων βαίνει πέραν ενός ορισμένου ορίου ως προς τη βαρύτητά της.

3) **Το άρθρο 82 του κανονισμού 2016/679**

   έχει την έννοια ότι:

   για τον καθορισμό του ύψους της αποζημιώσεως η οποία οφείλεται βάσει του σχετικού δικαιώματος που κατοχυρώνεται στο συγκεκριμένο άρθρο, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να εφαρμόζουν τους εσωτερικούς κανόνες εκάστου κράτους μέλους σχετικά με την έκταση της χρηματικής αποζημιώσεως, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης.

(υπογραφές)